

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง ความรับผิดทางอาญากรณีผู้รับใบอนุญาตไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวง
ที่ออกตามความในมาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติ
สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ ทส ๐๙๐๓.๔/๑๔๓๑๙ ลงวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๑ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาสรุปความได้ว่า พนักงานสอบสวนกองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้มีหนังสือ ที่ ตช ๐๐๒๖.๔๖๒/๗๙๕ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๑ ถึงอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ขอสอบสวนเจ้าหน้าที่พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาตให้จัดตั้งและดำเนินกิจการสวนสัตว์สาธารณะตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชได้มีหนังสือ ที่ ทส ๐๙๐๙.๓๐๓/๖๓๐๘ ลงวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๕๑ มอบหมายให้นายธีรเดช ปาละสุวรรณ เจ้าหน้าที่บริหารงานป่าไม้ ๖ สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า เป็นผู้ให้ปากคำต่อพนักงานสอบสวนดังกล่าวในชั้นสอบสวน พนักงานสอบสวนได้สอบปากคำนายธีรเดช ปาละสุวรรณ เกี่ยวกับกรณีผู้ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งและดำเนินกิจการสวนสัตว์สาธารณะไม่ปฏิบัติตามข้อ ๑๓ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่กำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตต้องแจ้งรายการเกี่ยวกับชนิดและจำนวนของสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง หรือซากของสัตว์ป่าดังกล่าวที่เพิ่มหรือลดจำนวนลงแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ภายใน ๖๐ วัน นับแต่ได้มีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งมาตรา ๔๘ ประกอบกับมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้กำหนดโทษของผู้รับใบอนุญาตที่ไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงดังกล่าวไว้ มีโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ นั้น กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชมีแนวทางปฏิบัติในกรณีดังกล่าวอย่างไร

นายธีรเดช ปาละสุวรรณ ได้ให้ถ้อยคำว่าได้มีหนังสือส่งเรื่องให้กองนิติการ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชพิจารณา และกองนิติการได้มีหนังสือ ที่ ทส ๐๙๐๓.๔/๘๐๖ ลงวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๑ แจ้งว่า ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ หมวด ๘ มาตรา ๔๗ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๑ ได้กำหนดโทษผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๙ สำหรับในส่วนของกฎกระทรวงซึ่งออกตามความในมาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ นั้น มีศักดิ์เป็นกฎหมายลำดับรองที่กำหนดรายละเอียด วิธีการ

ส่งพร้อมหนังสือ ด่วนมาก ที่ นร ๐๙๐๑/๑๒๘๗ ลงวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ หากมีเจตนารมณ์ให้เป็นความผิดทางอาญาจะต้องบัญญัติให้ผู้ฝ่าฝืนมีความผิดทางอาญาไว้โดยเฉพาะเหมือนเช่นดังกรณีมาตรา ๗๓ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ดังนั้น เมื่อผู้รับใบอนุญาตไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต จึงไม่เป็นความผิดทางอาญา แต่เป็นโทษทางปกครอง ซึ่งอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้ไม่เกิน ๙๐ วัน หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าแห่งชาติจะสั่งเพิกถอนใบอนุญาตนั้นเสียก็ได้ ตามความในมาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕

ต่อมากองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้มีหนังสือ ที่ ตช ๐๐๒๖.๔๖๒/๒๕๑๑ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ แจ้งไม่เห็นด้วยกับความเห็นของกองนิติการ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยมีความเห็น ดังนี้

๑. มาตรา ๒๙ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้บัญญัติว่า “ในการดำเนินกิจการสวนสัตว์สาธารณะ ผู้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต” และมาตรา ๔๘ ได้กำหนดอัตราโทษสำหรับผู้ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๙ ไว้ชัดเจนในพระราชบัญญัติโดยตรง จึงไม่น่าจะมีฐานะเป็นกฎหมายลำดับรองตามที่กองนิติการ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชมีความเห็น อนึ่ง แม้ว่ามาตรา ๒๙ จะมีบทบัญญัติหลายวรรค แต่มาตรา ๔๘ ก็มีได้กำหนดไว้ว่ามีโทษเฉพาะวรรคใดวรรคหนึ่ง ดังเช่นกรณีตามมาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๓ ซึ่งกำหนดโทษไว้เฉพาะผู้ฝ่าฝืนในวรรคหนึ่งของมาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๓ เท่านั้น จึงแสดงให้เห็นว่า มาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ นั้น มีเจตนารมณ์ที่จะให้ลงโทษกับผู้ไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติมาตรา ๒๙ ทั้งหมดทุกวรรค ซึ่งหากพิจารณาว่ากฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นกฎหมายลำดับรองและการไม่ปฏิบัติตามไม่เป็นความผิดที่มีโทษทางอาญาแล้ว บทบัญญัติมาตรา ๔๘ ที่กำหนดอัตราโทษทางอาญาไว้สำหรับผู้ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๙ ก็จะไม่สามารถใช้บังคับได้ในกรณีใดเลย ซึ่งน่าจะมีใช้เจตนารมณ์แห่งกฎหมายดังกล่าว

๒. กรณีที่กองนิติการ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชนำบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ไปพิจารณาเปรียบเทียบกับบทบัญญัติมาตรา ๗๓ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ และเห็นว่าหากกฎหมายมีเจตนารมณ์ให้เป็นความผิดทางอาญาแล้วก็ต้องบัญญัติให้ผู้ฝ่าฝืนมีความผิดทางอาญาไว้โดยเจตนานั้น กองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเห็นว่า เป็นวิธีการในการร่างและตรากฎหมายแต่ละฉบับซึ่งอาจแตกต่างกันบ้าง แต่เจตนารมณ์แห่งกฎหมายมีอย่างเดียวกัน คือ มีบทบัญญัติกำหนดให้ผู้ไม่ปฏิบัติตามต้องมีความผิดและมีโทษทางอาญาโดยกำหนดไว้ในบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติเช่นเดียวกัน จึงพิจารณาว่าไม่มีความผิดทางอาญามีได้ ในส่วนที่จะดำเนินการทางปกครองนั้นเป็นเรื่องที่จะบังคับแก่ผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามในส่วนที่เกี่ยวข้อง นอกเหนือจากความรับผิดชอบในทางอาญาอีกทางหนึ่งเท่านั้น

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชพิจารณาแล้ว เห็นว่า เนื่องจากกรณีดังกล่าวเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่สำคัญซึ่งมีผลกระทบต่อการบังคับใช้กฎหมายในคดีความผิดตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่จะต้องเป็นบรรทัดฐานเดียวกัน จึงขอหารือคณะกรรมการกฤษฎีกา ดังนี้

๑. การที่ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต จะมีความผิดและบทลงโทษทางอาญาหรือไม่

๒. กรณีผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งและดำเนินกิจการสวนสัตว์สาธารณะมีสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง หรือซากของสัตว์ป่าดังกล่าวที่อยู่ในความครอบครองเพิ่มจำนวนขึ้นหรือลดจำนวนลง แต่ไม่ได้แจ้งรายการเกี่ยวกับชนิดและจำนวนของสัตว์ป่าที่เพิ่มจำนวนขึ้นหรือลดจำนวนลงแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ภายใน ๖๐ วัน นับแต่ได้มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนสัตว์ป่า ตามข้อ ๑๓ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๐ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว นอกจากจะเป็นเหตุให้อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชสั่งพักใช้ใบอนุญาตนั้นได้ไม่เกิน ๙๐ วัน หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าแห่งชาติอาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตนั้นเสียก็ได้ ตามความในมาตรา ๔๓ แล้ว ผู้รับใบอนุญาตยังจะมีความผิดและต้องรับโทษทางอาญา ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ อีกหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ได้พิจารณาปัญหาข้อหารือของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยได้รับฟังคำชี้แจงจากผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สำนักงานปลัดกระทรวง และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช) และสำนักงานตำรวจแห่งชาติแล้ว มีความเห็นว่า ประเด็นข้อหารือดังกล่าวเป็นเรื่องการวินิจฉัยให้บุคคลจะต้องรับโทษทางอาญา ซึ่งเป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคล การนำบทบัญญัติกำหนดความผิดและบทกำหนดโทษมาใช้บังคับจึงต้องอยู่ภายใต้มาตรา ๓๙^๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และมาตรา ๒^๒ แห่งประมวลกฎหมายอาญา กล่าวคือ การ

^๑ มาตรา ๓๙ บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้

ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด

ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

^๒ มาตรา ๒ บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง การกระทำเช่นนั้นไม่เป็นความผิด

วินิจฉัยให้บุคคลต้องรับโทษอาญาต้องเป็นกรณีที่มีกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติให้เป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ได้พิจารณาแล้วมีความเห็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง กรณีผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งและดำเนินการสวนสัตว์สาธารณะไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา ๒๙ จะต้องรับโทษทางอาญาตามมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือไม่ เห็นว่า การที่มาตรา ๒๙^๓ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติให้การจัดตั้งและดำเนินการสวนสัตว์สาธารณะต้องได้รับอนุญาต และในการดำเนินการสวนสัตว์สาธารณะผู้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงและเงื่อนไขในใบอนุญาตนั้น บทบัญญัติดังกล่าวมีเจตนารมณ์ที่จะควบคุมการจัดตั้งและดำเนินการสวนสัตว์สาธารณะซึ่งถือเป็นสถานที่ที่รวบรวมและจัดแสดงสัตว์ป่าไว้เพื่อประโยชน์ในการพักผ่อนหย่อนใจ การศึกษา การค้นคว้า หรือวิจัยของประชาชน และเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์ป่า มาตรา ๔๘^๔ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงได้บัญญัติให้ผู้ซึ่งไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๙ ต้องรับโทษทางอาญา และโดยที่มาตรา ๔๘ มิได้บัญญัติเป็นการเฉพาะว่าการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่งวรรคใดเป็นความผิด ดังนั้น การไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๙ จึงเป็นความผิดและต้องรับโทษทางอาญาตามที่มาตรา ๔๘ บัญญัติไว้ อันถือได้ว่ากรณีดังกล่าวมีกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติบัญญัติไว้โดยชัดเจนแล้วว่า การที่ผู้รับใบอนุญาตไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงและเงื่อนไขในใบอนุญาตตามมาตรา ๒๙ วรรคสี่ มีความผิดและต้องรับโทษทางอาญา กรณีจึงแตกต่างจากมาตรา ๔๗^๕ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่บัญญัติให้การฝ่าฝืนมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง^๖ หรือมาตรา ๒๓

ต่อไป ให้ผู้ที่ได้กระทำการนั้นพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด และถ้าได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษแล้ว ก็ให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดนั้น ถ้ารับโทษอยู่ก็ให้การลงโทษนั้นสิ้นสุดลง

^๓ มาตรา ๒๙ ผู้ใดประสงค์จะจัดตั้งและดำเนินการสวนสัตว์สาธารณะต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี

ใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้สิ้นอายุลงเมื่อผู้รับใบอนุญาตแจ้งการเลิกการดำเนินการสวนสัตว์สาธารณะตามมาตรา ๓๒

การขออนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในการดำเนินการสวนสัตว์สาธารณะ ผู้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต

^๔ มาตรา ๔๘ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๒๓ วรรคสอง หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๙ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

^๕ มาตรา ๔๗ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๖ มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่งหรือมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

^๖ มาตรา ๒๐ ห้ามมิให้ผู้ใดค้าสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง ซากของสัตว์ป่าสงวน ซากของสัตว์ป่าคุ้มครอง หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าดังกล่าว เว้นแต่เป็นการค้าสัตว์ป่าคุ้มครองชนิดที่

วรรคหนึ่ง” ต้องระวางโทษอาญาตามที่กำหนดไว้ อันเป็นการบัญญัติไว้โดยเฉพาะให้การฝ่าฝืน บทบัญญัติวรรคหนึ่งวรรคใดของมาตรานั้นเป็นความผิดและต้องได้รับโทษทางอาญา ดังนั้น เมื่อผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งและดำเนินการสวนสัตว์สาธารณะไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงและเงื่อนไขในใบอนุญาตซึ่งออกตามความในมาตรา ๒๙^๔ จึงต้องรับโทษทางอาญาตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๘^๕ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕

ประเด็นที่สอง กรณีผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งและดำเนินการสวนสัตว์สาธารณะ ไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา ๓๐ วรรคสาม นอกจากต้องรับโทษทางปกครองตามมาตรา ๔๓ แล้ว จะต้องรับโทษทางอาญาตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือไม่ เห็นว่า ตามที่มาตรา ๒๙ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติให้ผู้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต แม้ว่ามาตราดังกล่าวไม่ได้บัญญัติว่าข้อกำหนดในกฎกระทรวงเป็นกฎกระทรวงที่ออกตามมาตราใด แต่การจะวินิจฉัยให้บุคคลต้องรับโทษทางอาญาจะต้องเป็นกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิดและกำหนดโทษไว้โดยชัดเจน การปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงตามมาตรา ๒๙ วรรคสี่ บัญญัติไว้จึงต้องตีความโดยเคร่งครัด คือ กฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา ๒๙ เท่านั้น ส่วนการที่มาตรา ๓๐^๖ แห่ง

กำหนดตามมาตรา ๑๗ ที่ได้มาจากการเพาะพันธุ์ซากของสัตว์ป่าดังกล่าว หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าดังกล่าว ทั้งนี้ โดยได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี

การขออนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

^๓ มาตรา ๒๓ ภายใต้งบบังคับมาตรา ๒๔ ห้ามมิให้ผู้ใดนำเข้าหรือส่งออกซึ่งสัตว์ป่าหรือซากของสัตว์ป่าชนิดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด หรือนำผ่านซึ่งสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง หรือซากของสัตว์ป่าดังกล่าว เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดี

การนำเข้าหรือส่งออกซึ่งสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง หรือซากของสัตว์ป่าดังกล่าวจะกระทำได้ เว้นแต่เป็นการนำเข้าหรือส่งออกซึ่งสัตว์ป่าคุ้มครองที่ได้มาจากการเพาะพันธุ์ตามมาตรา ๑๘ (๑) หรือซากของสัตว์ป่าคุ้มครองที่ได้มาจากการเพาะพันธุ์และโดยได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี

การขออนุญาตและการอนุญาตตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

^๔ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

^๕ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔, ข้างต้น

^๖ มาตรา ๓๐ เมื่อได้รับใบอนุญาตแล้ว ก่อนเปิดดำเนินการ ผู้รับใบอนุญาตต้องแจ้งรายการเกี่ยวกับชนิดและจำนวนสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง หรือซากของสัตว์ป่าดังกล่าวที่มีไว้ในครอบครอง พร้อมทั้งแสดงหลักฐานการได้มาต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อตรวจสอบและจดแจ้งไว้ในทะเบียน

ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดให้สัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง หรือซากของสัตว์ป่าดังกล่าวที่อยู่ในความครอบครองของตน อยู่หรือแสดงไว้ภายในบริเวณสวนสัตว์สาธารณะที่จัดตั้งขึ้นและต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่โดยไม่ชักช้าทุกครั้งที่สัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง หรือซากของสัตว์ป่าดังกล่าวที่อยู่ในครอบครองเพิ่มจำนวนขึ้นหรือลดจำนวนลง

พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติให้ผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งและดำเนินกิจการสวนสัตว์สาธารณะต้องแจ้งรายการเกี่ยวกับชนิดและจำนวนสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง หรือซากของสัตว์ป่าดังกล่าวที่มีไว้ในครอบครองก่อนเปิดดำเนินการ หรือเมื่อจำนวนสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง หรือซากของสัตว์ป่าดังกล่าวมีจำนวนเพิ่มขึ้นหรือลดลง โดยวิธีการและระยะเวลาการแจ้งให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่การฝ่าฝืนกฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา ๓๐^{๑๑} มิได้มีบทกำหนดโทษทางอาญาอย่างเช่นกรณีมาตรา ๒๙^{๑๒} ดังนั้น ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา ๓๐ จึงไม่มีโทษทางอาญา แต่อาจจะต้องรับโทษทางปกครองตามมาตรา ๔๓^{๑๓} แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งให้อำนาจอธิบดีสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้ไม่เกินเก้าสิบวัน หรือถ้ารัฐมนตรีเห็นสมควรโดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าแห่งชาติ จะสั่งเพิกถอนใบอนุญาตนั้นเสียก็ได้

(คุณพรทิพย์ จาละ)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
พฤษภาคม ๒๕๕๑

การแจ้งตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามวิธีการและระยะเวลาที่กำหนดในกฎกระทรวง

^{๑๑} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑๐, ข้างต้น

^{๑๒} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

^{๑๓} มาตรา ๔๓ เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตผู้ใด ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง ข้อกำหนด หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งสั่งตามพระราชบัญญัตินี้ อธิบดีมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ได้ไม่เกินเก้าสิบวัน หรือถ้ารัฐมนตรีเห็นสมควรโดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ จะสั่งเพิกถอนใบอนุญาตนั้นเสียก็ได้